

जाहिरातींचे दर.
बालील पत्त्यावर चोक्शी
करावी
व्यवस्थापक, अर्थ,
'टुंगाधिवास', पुणे ४

अर्थ

वर्गणीचे दर.
वार्षिक वर्गणी
रु ४
(टपाल हशिल माफ)
किरकोळ अकास
एक आणा

अर्थ एव प्रधान ' इति कौटिल्य अर्थमूलौ धर्मकामाविति ।

—कौटिलीय अर्थशास्त्र

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे.

वर्ष ३

पुणे, बुधवार, तारीख ३ फेब्रुवारी, १९३७.

अंक ५

वास्तुशास्त्रज्ञ व धरमालक

आमचा इमारतीच्या बांधकामाचा जुना शिफारसपूर्वक व अगत्याने वापरतात

“ गिलाव्याचा जुना हा तर आमचे चुन्याचे धव्यातील विशेष होय ”

भाऊ गंगाधर साठे,

बिल्डिंग कॉन्ट्रॅक्टर व मळलेल्या चुन्याचे व्यापारी,
५१२ सदाशिव, चिमण्या गणपती चौक, पुणे २

शास्त्रशुद्ध पायावर काम करणारी, महाराष्ट्राची प्रमुख प्राव्हिडट विमा कंपनी

दि हिंद बेनिफिट सोसायटी लि.

च्या लोकप्रिय

प्रपंच पॉलिसीकरिता प्रचारक पाहिजेत माहितीसाठी लिहा

किताब बिल्डिंग, बुधवार, पुणे

सेक्रेटरी

व्यापारी-उद्मी लोकांस

—अपूर्व संधि—

पुणे औद्योगिक प्रदर्शन १९३७

पुणेकरांची सोय

घरपोंच

पुण्यात बनविलेल्या सिगारेट्स

दर शेकडा

डेकन रेड. डेकन गोल्ड फ्लेक ओरायन मॅग्नम.

३ आणे

७ आणे.

१ रुपया.

ओढण्याम फारच उत्तम आहेत. अनुभव घ्या !

डेकन टोबॅको वर्क्स. पुणे ४.

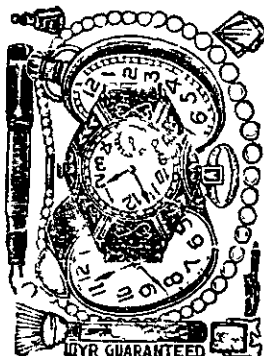
—स्टॉकिस्ट—

शा प्रेमचंद कीलाचंद

तंबाखू आळी, पुणे.

“WRITE to the Dawn of India Life Insurance Company, Ltd Poona, concerning Pigmy & Monthly Income Deposit Schemes”

फक्त १ रु. १२ आण्यास ३ घड्याळें व १९५ फॅन्सी वक्षिसें

आमच्या मधुर वासाच्या ओटो रोझच्या ७ कुव्या १ रु १२ आण्यास एकदम घेणारास एक सोनेरी मुलाग्याचें डमी रिस्ट वॉच, एक पट्टा, एक रेल्वे टाइम डमी पॅकेट वॉच, एक सेफ्टी बस्तारा, एक हजामतीचा सावण, एक आरसा, एक कणी, एक पावडरचें पाकीट, क्लिपसकट एक पेन्सिल, एक सिगारेट केस, एक आगपेट्याची डची, एक सिगारेट लाइट, एक हातरुमाल एक आगटो, एक कात्री, एक साखळीसकट किल्ल्याची रिग, एक पेन्सिल स्टू, १४ कॅरेट रोल्ड गोल्ड निळाचें फाउंटनपेन, ५५५ फूट फोकसचा टॉर्च (त्रिंवा) मजबूत यंत्रसामुग्रीचें व पाच वर्षे गॅंटीचें एक जर्मन 'ची' टाइम पॉसि पॅकिंग व पोस्टेज १४ आणे वेगळें

ईस्टर्न ट्रेडिंग कंपनी, पोस्ट बॉक्स नं १२२०४, कलकत्ता (२४)

विविध माहिती

मुंबई शहरांत स्टोव्हला पडलेले बळी

गेल्या वर्षी मुंबई शहरांत जळत्या स्टोव्हमुळे अपघात झालेल्यांपैकी १९ लोक मृत्युमुखी पडले. १९३५ साली १६ लोकांस अशा रीतीने मृत्यु आला होता. स्टोव्हच्या अपघातामध्ये बहुधा सर्व स्त्रियांचे असून त्यात गुजराती स्त्रियांचा भरणा विशेष होता.

असेंब्लीमधील प्रश्नोत्तरांचे नियंत्रण

मध्यवर्ती कायदेमंडळातील बैठकीचा रोजचा पहिला तास प्रश्नोत्तराकरिता राखून ठेवलेला असतो. विचारावयाचे प्रश्न अधिवेशनाचे सुरुवातीस ज्या अनुक्रमाने अध्यक्षसमोर पोचतात, त्या अनुक्रमानेच ते विचारावयाचे असतात. ह्या कारणाने कित्येक महत्त्वाचे प्रश्न पुढे ढकलले जातात आणि एकाच सभासदाची प्रश्नमालिका कालहरण करीत बसते. एका सभासदास दिवसातून तीनच प्रश्न विचारता येवे अशा अर्थाची नियमात दुरुस्ती करण्याचा सरकारचा विचार आहे.

नागपूर शहराचा नकाशा

विमानातून घेतलेल्या फोटोच्या सहाय्याने नागपूर शहराची तपशीलवार माहिती देणारा नकाशा सरकारच्या सर्व्हे खात्याने तयार केला आहे. एका मैलास सोळा इंच ह्या हिशेबाने नकाशाची आणखी केलेली आहे.

टेलिफोनचा वापर वाढत चालला

जानेवारी, १९३७ च्या पहिल्या आठवड्यांत हिंदुस्थानांत एकूण ३५ हजार लोकानी टूक टेलिफोनचा फायदा घेतला, म्हणजे एका शहरातून दुसऱ्या शहराशी ते बोलले. गेल्या वर्षीतील तत्सम आठवड्यात फक्त १२,००० लोकानीच टेलिफोनचा असा उपयोग केला होता. ह्यावरून, टेलिफोनची लोकप्रियता किती झपाट्याने वाढत आहे, ते दिसून येते.

लंडनला जाण्याचा नवा मार्ग

हिंदुस्थानातून राज्यारोहणाचे सोहळ्यास हजर राहण्याकरिता जाणाऱ्या सर्व लोकांस बोटीवर जाणा मिळणें कठिण आहे. आगबोटीची सख्या वाढविल्यासोरीज ह्या प्रवाशांची सोय होणें शक्य नाही. तथापि, सुष्कीच्या मार्गानेहि लंडनला वेळेवर जातां येईल. प्रवाशाच्या वहातुकीचा धंदा करणारी एक कंपनी हा मार्ग लोकप्रिय करण्याचा प्रयत्न करीत आहे.

केळ्याची उपयुक्तता

हिंदुस्थानाच्या सर्व भागात केळी मिळतात आणि हें फळ स्वस्त पण अत्यंत गुणकारी आणि लोकप्रिय आहे प्रसिद्ध शास्त्रज्ञ, डॉ. वेल्हूश, ह्यांनी केळ्याची मोठी स्तुति केली आहे. एक केळे व पेलामर दूध ह्यांनी वेळची भूक तर भागतेच, पण ते पौष्टिक अन्नहि आहे कित्येक रोगावर केळे उत्कृष्ट गुण देते.

अरब-ज्यू दंग्यामुळे झालेलें नुकसान

पॅलेस्टाईन येथील गेल्या वर्षीच्या अरब-ज्यू दंग्यामुळे तेथील सरकारचें सुमारे १३ कोटी रुपये नुकसान झालें.

कराची म्युनिसिपालिटीचें नवें कर्ज

कराची म्युनिसिपालिटीने ८३ लक्ष रुपयाचें कर्ज उभारण्याचें ठरविलें आहे. व्याजाचा दर तीन टक्के आहे.

‘दि बँक ऑफ बरोडा’ ची कलकत्ता येथें शाखा

चढोदा बँकेने कलकत्ता येथें १ फेब्रुवारीपासून आपली शाखा सुरू केली आहे.

मुंबई शहराचा दूध पुरवठा

मुंबई शहरामध्ये रोज सुमारे २३ लक्ष शेर दूध सपतें. ह्यापैकी १३ लक्ष शेर दुधाचा पुरवठा शहरातील गवळ्यामार्फत होतो व बाकीचें दूध बाहेरून येतें.

नव्या टारिफ बोर्डाचे अध्यक्ष

साखरेच्या धंद्यासंबंधी चौकशी करण्याकरिता नेमण्यांत यावयाच्या टारिफ बोर्डाचे अध्यक्षस्थान मद्रास इलाख्याचे फडनवीस, मि. ब्रोकन, ह्यांस देण्यांत येईल, असें समजतें.

राज्यारोहणाचे सोहळ्यांत भाग घेण्याकरिता हिंदी प्रतिनिधी

राज्यारोहणाचे सोहळ्यात भाग घेण्याकरिता सुमारे ६०० ब्रिटिश व हिंदी लष्करी आणि पोलीस अधिकारी हिंदुस्थानतर्फे जाणार आहेत.

मिसेस सिंप्सन प्रकरणांमुळे ५० हजार बेकार

बादशहा आठवे एडवर्ड ह्यांच्या विवाहासंबंधीच्या घडामोडींमुळे इंग्लंडमध्ये मध्यंतरी अनिश्चिततेचे वातावरण पसरलें होतें. राज्यारोहणाच्या तयारीचीं कामें त्यामुळे ताबडतोब थांबविण्यात आली व दुकानांमधील विक्रीहि कमी झाली. मिसेस सिंप्सनच्या पायी सुमारे ५० हजार लोकांचे सात दिवस काम बुडालें!

रस्त्यांतील अपघातांचे बळी

ग्रेटब्रिटनमध्ये १९३६ साली एकूण ६,४८९ लोक रस्त्यांवरील अपघातांमुळे मृत्यु पावले व २,२५,६८९ जणांस दुखापती झाल्या.

पाहुण्यांच्या सोईकरिता माहितीपुस्तक

राज्यारोहणाचे निमित्ताने चालू वर्षी अनेक देशांतील लोक ग्रेटब्रिटनमध्ये जातील ह्या पाहुण्यांच्या सोईकरिता एक माहितीपुस्तक तयार करण्यात आलें असून त्यांत सवष वर्षीत होणाऱ्या कार्यक्रमांची खुलासेवार हकीकत, हॉटेलांतील नोकरास यावयाचें बक्षिस, मोटारीचा त्रिमा, इत्यादींचे तपशीलवार वर्णन करण्यांत आलें आहे.

मुंबई शहरांतील आत्महत्या

मुंबई शहरामध्ये १९३६ साली १०० पुरुष व २० स्त्रिया मिळून एकूण १२० लोकांनी आत्महत्या केली. ह्यापैकी ६७ लोकांनी अफू, असेनिक इत्यादि विषाचा ‘उपयोग’ केला, १३ जणांनी सिडकीबाहेर उडी टाकून प्राण दिला व आठोनीं स्वतःस जाळून घेतले. वरील १२० आत्मघातक्यांची ७७ हिंदू, १९ मुसलमान, १३ पाशी, ६ ख्रिस्ती, ४ युरोपियन व १ ज्यू अशी वर्गवारी होते. आत्महत्या करणाऱ्या स्त्रियांपैकी बहुतेक सर्व, घरांतील जाचास अगर असाध्य रोगास कंटाळून गेलेल्या असल्याचें आढळलें.

हिंदी रेल्वे बजेट

हिंदी रेलवेजचे गेल्या वर्षीचे अंदाज-पत्रक ता १६ फेब्रुवारी रोजी असेंब्लीस सादर करण्यांत येणार आहे.

मुंबई बंदरांतून सोन्याची साप्ताहिक निर्गत

किंमत रुपये

१७-१-३७ ते २३-१-३७

४१,०६,१४३

२४-१-३७ ते ३०-१-३७

२८,२८,५८१

२१-१-३१ ते ३०-१-३७

२,९२,३०,६४,२६०

अनुक्रमणिका

पृष्ठ	पृष्ठ
१ विविध माहिती . ५०	६ दि प्रेसिडेन्सी इंडस्ट्रियल
२ रिझर्व्ह बँक आणि शेतीचा धंदा . ५१	बँकेचें उद्घाटन . ५२
३ प्राप्तीवरील कराचा आकां- रणी व बसुली . ५२	७ विमा कंपन्यांवरील निय- त्रण वाढणार . ५५
४ लँकेशायर गिरण्यास मागील वर्ष कसे गेलें ? . ५२	८ सहकारी चळवळ ... ५६
५ स्फुट विचार . ५३	९ दुधाचा रतीच वाढवा . ५७
प्राप्तीवरील करासबधी कामि- टीच्या सूचना-विमाविषयक नवीन कायदा-धंद्याच्या मोटारी व हायरपचेस पद्धति- मोटारीच्या विम्याकरता सह- कारी संस्था-जपानचें स्वय- पूर्णतेचें धोरण	१० हिंदी रेल्वेजसबधी ताजा अहवाल .. ५७
	११ स्वदेशाच्या सफरीकरता १९ लक्ष रुपये . ५७
	१२ रिझर्व्ह बँकेची गेल्या वर्षी- तील प्रगति . ५८
	१३ पेट्रोल पुरविणारी नवी कंपनी . ५८
	१४ देशी सिनेमाचा धंदा . ५९
	१५ निवडक बाजारभाव . ५९

अर्थ

बुधवार, ता. ३ फेब्रुवारी, १९३७

रिझर्व्ह बँक आणि शेतीचा धंदा

(३)

हिंदी शेतकऱ्याच्या विशिष्ट अडचणी

कारखानदारी व शेतीचा धंदा ह्यांचेमध्ये ठळक भेद आहे आणि त्या कारणाने शेतकऱ्यास कारखानदाराप्रमाणे कर्ज मिळण्याची पात्रता नसते (१) इतर धंदे मोठ्या प्रमाणावर चालवता येऊन ते प्रसरणशील असतात आणि त्याची व्यवस्था एकसूत्री होऊ शकते, शेतीच्या धंद्यात हा गुण वास करीत नाही इतर धंद्यातल्या अनेक क्रिया स्वतंत्रपणे चालवून त्यामध्ये सुधारलेली यंत्रसामुग्री वापरता येते, शेतीची परिस्थिति ह्याच्या उलट असते (२) कारखानदारीच्या धंद्यात मालकास प्रतिकूल स्थितीचा विशेष धोका सहन करावा लागत नाही, परंतु शेतीतली परिस्थिति, (पाऊस, पाणी वगैरे) शेतकऱ्याच्या आवाक्याबाहेरची असल्याने अवर्षण, पुर, थडीचा कडाका ह्यावर त्याची सत्ता चालत नाही (३) कारखानदारास मागणीच्या प्रवृत्तीस अनुसरून मालाचें उत्पादन बदलणें किंवा कमी-ज्यास्त करणें शक्य असतें आणि ह्या बाबतीत योजनात्मक धोरण तो आखू शकतो पिकाच्या उत्पादनास अवधि मोठा लागतो आणि ह्या व इतर कारणामुळे शेतकऱ्यास पिकामध्ये फेरबदल करून आपल्या मालाचा पुरवठा मागणीशी जुळता करून घेता येत नाही (४) शेतीच्या धंद्याची व्यवस्था व घटना अशी आहे कीं बाजारांत यावयाच्या मालाचा पुरवठा व किमती ह्याचें नियमन करणें शक्य होत नाही. कारखानदार ही गोष्ट करू शकतात' शेतीचें हें चतुर्विध वैशिष्ट्य रिझर्व्ह बँकेच्या रिपोर्टांत तज्ज्ञाच्या ग्रंथांतले उतारे देऊन दाखवण्यात आले आहे.

शेतीच्या धंद्याची ह्या प्रकारची सर्वसाधारण स्थिति आहे त्यांतहि, हिंदुस्थानातील शेतीच्या मार्गांत दुसऱ्या कित्येक अडचणीची भर पडलेली आहे. जगांतला कोठलाहि शेतकरी घेतला तरी

त्याच्या धंद्याची परिस्थिति कारखानदारीच्या मानाने प्रतिकूल असते हिंदी शेतकऱ्याचा धंदा त्याहूनहि अधिक अडचणीचा झाला आहे हिंदी शेतकऱ्याचें दरमागशी क्षेत्र सरासरीने इतर देशाच्या मानाने अतिशय लहान असतें आणि त्याचे लहान लहान तुकडे पडून ते भिन्न-मालकाच्या लागवणीत भिन्न भिन्न ठिकाणी येतात पिढी दर पिढी शेताच्या ठिकाणा उडत चालल्या आहेत आणि भाऊवदात होणऱ्या मिळकतीच्या वाटण्याचा परिणाम शेतीच्या किरायातशीरपणावर प्रतिकूल तऱ्हेचा होत आहे जमीनहि सरासरीने चांगल्या कसाची नसते आणि तिची नैसर्गिक उत्पादनशक्ति अल्प असते शेतकरी वर्ग निरक्षर व अडाणी असल्याने त्यास नवीन नवीन शास्त्रीय शोधाचा उपयोग करून त्याचा फायदा घेता येत नाही जोडधंदे शेतकरी कचितच करतात, ह्यामुळे त्याच्या अल्प मिळकतीत भर पडत नाही लग्नकार्यासारख्या सामाजिक प्रसंगी अवाच्या सवा खर्च मात्र चालतो आणि शेतकऱ्यास भलत्याच दगाने सावकाराकडून कर्ज काढावे लागतें कित्येक ठिकाणी शेतकऱ्याची जमिनीवरची मालकी कायद्याने मर्यादित झाल्याने त्यास कर्जास पुरेसे तारण देता येत नाही कर्जावर जबर व्याज द्यावे लागल्याने कर्जबाजारीपणातून शेतकऱ्याचें डोकें वर निवत नाही साराश, फायदा व नक्त मिळकत ह्यांचेसाठी हिंदी शेतीचा धंदा चालत नसून परंपरागत आलेला व्यवसाय एवढाच त्याचा अर्थ होतो हिंदी शेतीच्या दुःस्थितीचा अशा तऱ्हेचा पाढा रिझर्व्ह बँकेने आपल्या रिपोर्टांत वाचला आहे

शेतीचा धंदा वरील प्रकारचा असता तो चालवण्यास लागणारे भाडवल कसे मिळणार ? ह्या भाडवलाचा उगम कोणता आणि त्यापासून शेतकऱ्यापर्यंत प्रवाह कसा वाहणार ? सेट्टें भाडवल जनतेने बचत केलेल्या शिलकी पैशातूनच कोणत्याहि धंद्याच्या मिळणार सर्वांचा द्रव्यसंचय तोच तो पैसा ठेवीच्या स्वरूपात गोळा करून गरजू लोकास पुरवण्याचें कार्य "व्यापारी" बँकाचें आहे ह्या बँकाजवळचा पैसा अल्प मुदतीचा असून तो सारखा येता-जाता राहिला पाहिजे शेतीच्या धंद्यास तर भाडवल "अडलाव" मुदतीचें लागणार आणि तो वर वर्णिलेल्या नैसर्गिक व इतर कारणामुळे बँकास योग्य वेळी परत मिळण्याची मारामार पडणार अशा स्थितीत, समाजाच्या बचतीच्या साठ्यामधून पैशाचा पाट शेतीच्या धंद्याकडे वाहू शकत नाहीत आणि तो कोरडा रहातो. शेतीच्या मालाच्या विक्रीचे व्यवहारास तात्पुरता पैसा पुरवणें एवढीच सोय बँकास व सराफास करता येते सेडेगावी सावकाराचा प्रश्न निराळा आहे, कारण ते ठेवी घेन नसून स्वतःच्या पैशावर व्यवहार करतात आणि त्याचा संबंध पैशाच्या मुख्य बाजाराशी येत नाही ह्या रीतीने अत्यंत सकुचित मर्यादितच सामाजिक बचतीचा पैसा शेतीच्या उपयोगी पडतो बँका, सराफ व सावकार ह्यांची कार्यक्षेत्रे भिन्नभिन्न आहेत बँकांनी आपल्या अल्प मुदतीच्या व खात्रीने परत यावयाच्या भाडवलाचा पुरवठा शेतीस करणें वर दिलेल्या कारणामुळे अशक्य आहे रिझर्व्ह बँकेच्या ह्या विचारसरणीचा रोख असा आहे की, केवळ सामान्य बँकाच्यामार्फत व्यवहार करणारी जी मध्यवर्ती बँक तिने शेतीच्या धंद्यास अप्रत्यक्ष भाडवल पुरवावे ही अपेक्षा अयुक्त आहे रिझर्व्ह बँक आणि शेती ह्यांचा संबंध सामान्यतः जोडण्यात येतो, तो किती जुकीचा आहे हें सिद्ध करण्याचा प्रयत्न त्या बँकेने आपल्या रिपोर्टांत केला आहे.

प्राप्तीवरील कराची आकारणी व वसुली

ब्रिटिश तज्ञाच्या सूचना

[हिंदुस्थानातील प्राप्तीवरील कराच्या आकारणीच्या पद्धतीसंबंधी चौकशी करून सूचना करण्याकरिता दोन ब्रिटिश तज्ञांची ऑक्टोबर १९३५ मध्ये नेमणूक करण्यात आली होती त्यांनी हिंदुस्थान सरकारास सादर केलेला रिपोर्ट आता प्रसिद्ध झाला आहे रिपोर्टावर, सदरहु तज्ञाच्या मदतीस दिलेले सान चहादूर वाच्छा ह्यांचीहि सही आहे वरील तिघांच्या सूचनांचा सारांश येथे दिला आहे]

(१) हिंदी नागरिकांस हिंदुस्थानाबाहेर झालेल्या, परंतु हिंदुस्थानात न आणलेल्या, प्राप्तीवरहि कर घेण्यात यावा

(२) शेतीचे उत्पन्नावर कर घेण्यात येऊ नये, परंतु इतर उत्पन्नावर कोणत्या दराने कराची आकारणी व्हावी, हे ठरविण्याकरिता ते उत्पन्न हिशेबात घेतले जावे

(३) हिंदुस्थानातील सरकारी नोकरीबद्दल पेन्शन मिळणारा नोकर कायमचा हिंदुस्थानाबाहेर राहणारा असेल, तर त्याच्या पेन्शनचे रकमेतून प्राप्तीवरील कर घेता येणार नाही, अशी नव्या राज्यघटनेतील २७२ व्या कलमाने तरतूद केली आहे तेव्हा ह्या पेन्शनास हात लावता येत नाही

(४) रजा घेऊन हिंदुस्थानाबाहेर गेलेले सरकारी नोकर आपला पगार तिकडेच घेतात, त्यावर मात्र प्राप्तीवरील कराची आकारणी करता येईल ह्या सबधातील सध्याची सवलत काढून घेण्यात यावी

(५) काही विशिष्ट मिळकतीपर्यंत कराची माफी, त्यानंतर विशिष्ट मर्यादेपर्यंत ठराविक दराने आकारणी व काही विशिष्ट रकमापेक्षां ज्यास्त उत्पन्न असल्यास सबंद उत्पन्नावरील आकारणीचे दरात टप्प्याटप्प्याने वाढ, अशा पद्धतीने सध्या हिंदुस्थानात कर वसूल केला जातो उत्पन्नात थोडीशी वाढ होऊन आकारणीच्या दराचा टप्पा ओलाढला गेला की, नवीन वाढत्या दराने सबंध उत्पन्नाची आकारणी होते. ह्यामुळे, कित्येक प्रसंगी, उत्पन्नात थोडीशीच वाढ झाली तरी कराचे रकमेत एकदम भर पडते आणि जादा उत्पन्नामुळे कर भरणाऱ्याचे नुकसानच होतं ही पद्धत ग्रेटब्रिटनमध्ये चालू नाही

(६) वरील पद्धतीऐवजी सध्या हिंदुस्थानात सुपरटॅक्सचे नावात अमलात असलेली पद्धत प्राप्तीवरील करासहि लागू करावी. म्हणजे, प्रत्येक टप्प्यातील उत्पन्नास विशिष्ट दर लागू पडेल व फक्त जादा उत्पन्नास जादा कर द्यावा लागेल. उदाहरणार्थ, ह्या सूचनेनुसार, दोन ते पाच हजारांपर्यंतच्या उत्पन्नावर रुपयास सहा पै ह्या दराने कराची आकारणी केली जाईल, त्यावरील पाच हजारांवर नऊ पै दराने कर घेतला जाईल, नंतरच्या पाच हजारास एक आणा दराने कर द्यावा लागेल, इ सध्याच्या कायद्याप्रमाणे, पंधरा हजार उत्पन्नावल्यास सबंध उत्पन्नावर एक आणा दराने कर द्यावा लागतो.

(७) कंपन्यांस मिळालेल्या नफ्याची रकम ५० हजारावर गेल्यास त्यावर सुपरटॅक्स आकारण्यात येतो त्यापेक्षा लहान नफ्यास कर माफ आहे वास्तविक हा कर कंपनीच्या भागीदारांवर भरण्यात न येता, कंपनीच्या सर्वांचा एक भाग म्हणून समजला जातो. मोठ्या कंपन्यांप्रमाणे लहान कंपन्यासहि सयुक्त आंढवलाच्या मदळ्यास मिळणाऱ्या विशिष्ट सवलती मिळत असल्याकरणे, सध्याची ५० हजाराची करमाफीची मर्यादा काढून टाकण्यास हरकत नाही.

(८) पत्नीचे उत्पन्न ते पतीचे उत्पन्न मानण्यात यावे पत्नीच्या स्वकष्टार्जित मिळकतीपैकी पहिल्या ५०० रुपयास फक्त करमाफी असावी.

(९) इनकम टॅक्स खात्याच्या इन्स्पेक्टराच्या कामात सुधारणा व्हावी, ह्याकरिता त्याचेवर वरिष्ठ अधिकार्यांचे योग्य नियंत्रण असावे. परंतु त्याबरोबरच त्यास ज्यास्त अधिकारहि देण्यात यावे.

(१०) कर देणाऱ्या नागरिकाच्या सोई-गैरसोईकडे इनकम टॅक्सचे अधिकारी योग्य लक्ष पुरवीत नाहीत, ह्या तक्रारीत बरेच तथ्य आहे एकाच दिवशी, एकाच वेळी, अनेकांस मुलाखतीस बोलावून त्यास तिष्ठत ठेवणे, त्यांच्या हिशेबाच्या वज्रा कित्येक दिवस ठेवून घेणे, इत्यादि प्रकार कमिटीने समक्ष अवलोकन केले आहेत

(११) इनकम टॅक्स अधिकार्याच्या नोटिशीची वाट न पहाता, करास प्राप्त असलेल्या प्रत्येक इसमाने आपल्या मिळकतीचा तपशील सादर केला पाहिजे, अशी त्याचेवर कायद्याने सक्ति करण्यात यावी. आज कराचे कक्षेतून अनेक लोक निसटतात, ते ह्यामुळे कर भरू लागतील

(१२) कराच्या आकारणीसंबंधातील वाध्याचा निकाल स्वतंत्र असिस्टंट कमिशनरानी द्यावा, आणि त्याचे निकालावरील अपील ऐकण्याकरिता सबंद हिंदुस्थानकरिता सहा जणांचे एक स्वतंत्र ट्रायब्यूनल नेमण्यात यावे. त्यावरील नेमणुकी गव्हर्नर-जनरलने कराव्यात

(१३) हिंदुस्थानातील सर्व प्रांतांमधील कराच्या आकारणीत एकसूत्रीपणा आणण्याकरिता एका चीफ कमिशनर ऑफ इनकमटॅक्सची नेमणूक करण्यात यावी.

लॅकेशायर गिरण्यांस मागील वर्ष कसे गेले ?

(१) कामगारांचे रोजगारात ९३ टक्के इतकी वाढ झाली

(२) पूर्वीच्या कित्येक वर्षांपेक्षा गेल्या वर्षी गिरण्यास नफा चांगला उरला.

(३) एकूण १४७ कंपन्यांनी ५८ कोटी रुपयांच्या भाडवलावर २६ लक्ष डिव्हिडंड वाटले. १९३५ साली १५३ कंपन्यांनी ६३ कोटी भाडवलावर २४ लक्ष रुपये डिव्हिडंड दिले होते.

(४) गेल्या काही वर्षीत मिळून सुमारे ४० लक्ष चात्या बाद झाल्या आहेत कित्येक कंपन्यांनी सूत काढण्याचे सोडून देऊन विमाने, रेनकोट, हँड बॅग इत्यादींचे उत्पादन सुरू केले आहे.

(५) येते वर्ष लॅकेशायर गिरण्यास चामळे जाईल, अशी अपेक्षा आहे

जागतिक व्यापार आणि बाजारभाव

गेल्या वर्षाच्या पहिल्या नऊ महिन्यातले जागतिक व्यापार व बाजारभाव ह्याविषयीचे आकडे प्रसिद्ध झाले आहेत, त्यावरून बहुतेक राष्ट्रांचे बाबतीत ह्यासंबंधात वाढ झाली आहे असे दिसून येते घाऊक बाजारभाव घेतले असता १९३५ च्या पहिल्या नऊ महिन्यांच्या मानाने गेल्या साली ते फ्रान्समध्ये १४ टक्के व ग्रेटब्रिटनमध्ये ५३ टक्के वर गेले, पण हिंदुस्थानात पुरी एक टक्काहि वाढ झाली नाही असे आढळते. हिंदुस्थानचा निर्गत व्यापार १३ टक्क्यांनी वाढला आणि आयात व्यापार ८ टक्क्यांनी घटला. ग्रेटब्रिटनचे बाबतीत हे आकडे अनुक्रमाने १२३ टक्के व १३ टक्के वाढीचे आहेत.

स्फुट विचार

प्राप्तीवरील करासबर्धी कमिटीच्या सूचना

प्राप्तीवरील करासबर्धीच्या चौकशी कमिटीच्या शिफारसीचा गोषवारा आम्ही आजच्या अक्रांत ५२ व्या पृष्ठावर देऊन, त्याचें रहस्य थोडक्यात सांगितले आहे चौकशी कमिटीच्या काही शिफारसी अत्यंत महत्त्वाच्या असल्याने त्यांचेकडे विशेष लक्ष वेधणें अवश्यक आहे करास पात्र होणाऱ्या प्रत्येक नागरिकानें आपण होऊन आपल्या मिळकतीचा तपशील इनकम-टॅक्स अधिकाऱ्यास कळविण्याची त्याजवर कायदेशीर सक्ती असावी, अशी कमिटीची शिफारस आहे सध्याच्या पद्धतीप्रमाणें उत्पन्नासबर्धी माहिती देण्याबद्दल ज्यावर नोटिस काढण्यात येते, तोच इसम फक्त आपल्या प्राप्तीचा आकडा कळविण्यास बाधलेला असतो ह्यामुळे, करास पात्र असलेल्या कित्येक लोकांवर आकारणी होत नाही कमिटीची शिफारस ग्रेटब्रिटनमधील पद्धतीस अनुसरून आहे तथापि, ह्या देशात अनेक लोकांच्या अनभिज्ञतेमुळे ती जाचक होण्याची भीति वाटते प्राप्तीवरील कराचें उत्पन्न वाढविण्याकरिता शेतीपासून मिळालेल्या प्राप्तीसबर्धी कमिटीने केलेली सूचना नवीन नसली तरी दूरगामी आहे कराची आकारणी करताना एकूण प्राप्तीचा हिशेब करावा लागतो, त्यात शेतीच्या उत्पन्नाचा अतर्भाव व्हावा, म्हणजे कराचा दर ठरविताना त्याचा विचार केला जाईल आणि इतर उत्पन्नावर भारी दरानें आकारणी होऊन सरकारचें उत्पन्न वाढेल, असा कमिटीच्या सूचनेचा निष्कर्ष आहे शेतीच्या मिळकतीवरील उत्पन्नावर कर कोणत्या पद्धतीने आकारला जावा, हा प्रश्न कमिटीच्या कक्षेबाहेरचा व व्यापक स्वरूपाचा असून, त्यामध्ये ऐतिहासिक परंपरेचा विचार प्रामुख्याने करावा लागेल हिंदुस्थानाबाहेर वास्तव्य करणाऱ्या हिंदुस्थानच्या अधिकाऱ्याचें पेन्शन नव्या राज्यघटनेनेच करमाफ ठरविलें आहे तथापि, रजेवर गेल्यानंतर तिकडेच पगार घेतला असता त्यावर कर आकारला जात नसे ही माफी ह्यापुढें राहूं नये, अशी कमिटीची शिफारस आहे स्वतःच्या मिळकतीचा काही भाग आपल्या पत्नीच्या नावानें करून देऊन व तें वेगळें उत्पन्न दाखवून योग्य अशा कराच्या दरानें होणारी आकारणी टाळणारे अनेक लोक आहेत, त्यास आता ह्यापुढें अशा रीतीने कर चुकविता येणार नाही कर-आकारणीच्या सुचविलेल्या नव्या पद्धतीमुळे दरात वाढ होणार हें मात्र ठरल्यासारखेंच आहे

विमाविषयक नवीन कायदा

विदेशी विमा कंपन्यास असेंल्लीत माढलेल्या नव्या बिलास अनुसरून हिंदी कंपन्याप्रमाणेंच सरकारात डिपॉझिट ठेवावें लागणार असून, हिंदुस्थानातील व्यवहारासबर्धी खुलासेवार तपशील सादर करावा लागणार आहे त्याच्या ठेवीपैकी काही रकम हिंदुस्थानातच गुंतविणें त्यांस भाग पडणार आहे आणि एकाद्या देशात हिंदी कंपन्यावर अयोग्य निर्बंध घातले गेले, तर त्या देशातील कंपन्यांवर हिंदुस्थानांत जशास तसें ह्या न्यायानें निर्बंध घालण्याचा अधिकार सरकारने घेऊन ठेवला आहे. विमाविषयक बिलांतील उपरिनिर्दिष्ट व्यवस्था हिंदी कंपन्यांच्या दृष्टीने योग्य व इष्ट अशीच आहे. तथापि, देशी कंपन्यास ह्याहि पेशा ज्यास्त सरक्षण

मिळणें अवश्यक आहे, असें ह्या व्यवसायामधील पुढाऱ्याचें म्हणणें आहे (१) सरकारी हुकमतीखालील विम्यांचें सर्व काम देशी कंपन्यास मिळावें, (२) निमसरकारी आणि सरकारी मदत मिळणाऱ्या खासगी सस्था ह्यानी आपल्या इमारतींचा देशी कंपन्याकडे विमा उतरविला पाहिजे, अशी त्याजवर सक्ती असावी, (३) सरकारकडून सरक्षण मिळणाऱ्या उद्योगधंद्यांच्या विम्याचें काम देशी कंपन्याकडे गेलें पाहिजे, (४) हिंदुस्थानात काम करणाऱ्या विदेशी कंपन्यांनी 'रीइन्शुरन्स' देशी कंपन्याकडेच केलें पाहिजे, (५) विदेशी कंपन्यांच्या पॉलिसीवर जादा स्टॅम्पट्यूटी बसवण्यात यावी, इत्यादि त्याच्या सूचना आहेत डिपॉझिटची ५० हजाराची रकम लहान हिंदी कंपन्यास डोईजड होईल विमेशाखाच्या हिताचे दृष्टीने ह्या प्रश्नाकडे पहावें लागेल, हें उघड आहे विमा एजंट्स लायसेन्स घेणें अवश्यक करणें, रिबेटच्या पद्धतीस आळा बसविणें, इत्यादि बिलांतील सूचनांचा तपशीलवार विचार करावा लागेल. लायक व कार्यक्षम लोकांस विम्याचा धंदा सुरू करण्यास आडकाठी येणार नाही, याबद्दल तजवीज झाली पाहिजे नियंत्रणाचे नावाखाली ह्या धंद्याची मालकी एका विशिष्ट वर्गाकडे जाणार नाही, ह्याची खबरदारी घेतली पाहिजे. हिंदी विमा मंडळ्या, त्यांचे चालक, भागीदार, विमेशाख व प्रचारक ह्यांच्यापैकी कोणाच्याहि न्याय्य हितसंबंधास बाध येऊं न देतां ह्या धंद्याचें क्षेत्र सर्वांस खुलें राहील, अशी व्यवस्था झाली पाहिजे, म्हणजे विम्याचे धंद्याची प्रगति योग्य मार्गानें होईल.

धंदेवाल्या मोटारी व हायर-पंचेस पद्धति

लॅरी मालकाचा अभिप्राय घेऊन तो मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्सने मोटार-विमा कमिटीपुढें माढला मोटारीच्या धंद्यातल्या बहुतेक लॅऱ्या हसेबर्दीच्या खरेदी पद्धतीने घेतलेल्या असतात आणि अंतर्गत स्पर्धेच्या तीव्रतेमुळे त्यापैकी जवळ जवळ निम्म्या परत बाव्या किंवा विकून टाकाव्या लागतात असा अनुभव असल्याची माहिती कमिटीस सांगण्यांत आली विशिष्ट टापूत व्यवहार करणाऱ्या लॅरीमालकाचा सध स्थापन झाल्यास अनिष्ट स्पर्धा टळेल आणि वहातुकीचे दर वगैरे बाबींसंबंधानें समीक्षेकारक व्यवस्था होऊ शकेल हसेबर्दीच्या म्हणजे हायर-पंचेस पद्धतीने धंदेवाल्यांस लॅऱ्या खरेदी करण्याचा मोह उत्पन्न होतो आणि व्यवहाराच्या क्रिफायतशीरपणाकडे दुर्लक्ष होतें ठरलेले हसे चुकते करण्यास लागणाऱ्या पैशाची कूस लॅरीवाल्यांच्या उत्पन्नात रहात नाही आणि त्याची कार्यक्षमता घटते. ह्याचा परिणाम मोटार लॅऱ्यांच्या सवद धंद्यावर होतो. लॅरीवाल्यांनी स्वतःची सघटना करून आपल्या धंद्यात पद्धतशीरपणा आणि फायदेशीरपणा निर्माण करणें अवश्यक आहे. सध्याच्या काळ आर्थिक सघटनेचा व शिस्तीचा आहे हें ओळखून स्वतःचें व समाजाचें हित साधण्याचा प्रयत्न सर्वांनी केला पाहिजे

मोटारीच्या विम्याकरिता सहकारी सस्था

लॅऱ्या, बसेस व मोटारी ह्यांचे अपघात होतात, त्यातल्या दुखापतीचा व मृत्यूचा विमा उतरण्याच्या प्रश्नाचा विचार सध्या चालू आहे. लॅऱ्यामधले उतारू व पादचारी जनता ह्यास रस्त्यांत मोटार वहातुकीमुळे अपघात झाल्यास त्या नुकसानीची भरपाई होण्याची आज मितीस निश्चित अशी काहीच तरतूद नाही. हें

दुहेरी रीतीने अनिष्ट आहे एक तर, अपघात झालेल्या लोकास नुकसान भरपाई मिळेल आणि ती योग्य प्रमाणात मिळेल ह्याविषयी काहीच सात्री नसते ह्याबद्दलचे खटले कोर्टीपर्यंत क्वचितच जातात. जबर दुत्तापत किंवा मृत्यू झाला असता लॉरीवाल्यास त्याच्या ऐपतीबाहेर भरपाईची रकम द्यावी लागून त्याचा धडा बसण्याची भीति ही दुसरी आपत्ति असते. ह्यासाठी विम्याची निश्चित योजना अमलात आल्यास जनता व लॉरीवाले ह्या दोघाचीहि सोय होण्यासारखी आहे अपघाताच्या विम्याची व्यवस्था लॉरीवाल्याच्या संघानीं सहकारी तत्त्वावर केली असता ती सोयीची व स्वस्त होईल अशी आम्हास आशा आहे. रत्नागिरी जिल्ह्यात ह्या प्रकारचा प्रयत्न झालेला असून त्यात बरेच यश आले असल्याचा दाखला चेंबरने दिला आहे, तिकडे लॉरीवाल्यानीं लक्ष द्यावे. मोटार विम्याची कायद्याने सक्ती होण्याचा पुष्कळ संभव असल्याने त्याविषयीची व्यवस्था एव्हापासूनच करून ठेवण्यात दूरदर्शीपणा आहे

पेट्रोलचे बाबतीत जपानचे स्वयंपूर्ततेचे धोरण

प्रत्येक देश आता स्वावलंबी होण्याचा प्रयत्न करीत आहे अडचणीचे प्रसंगी आयात पेट्रोलचा पुरवठा बंद पडल्यास स्वदेशातच पेट्रोल बनविण्याच्या योजना अनेक देशानीं आखल्या आहेत जर्मनीने ह्या बाबतीत दहा वर्षांपूर्वीच सुरवात केली होती आणि आता इंग्लंडनेहि कोळशापासून पेट्रोल काढण्यास सुरवात केली आहे हे कृत्रिम पेट्रोल महान पडते, तथापि आपत्तीस तोंड देण्याकरिता तयार रहाण्याची ती किंमत समजली जाते जपाननेहि आता कोळशापासून पेट्रोलचे उत्पादन करण्यास आरंभ केला आहे कोळशाचा पुरवठा कायम रहावा ह्याकरिता विजेचा प्रसार करण्याचे धोरण तेथील सरकारने आखले आहे

मुंबईचे २५ वर्षांचे अनुभव टेलर्स रिसबूड ब्रदर्स

सदाशिव पेठ हौदानजीक, पुणे २

रोखे बाजार

मुंबईच्या रोखे बाजाराच्या चौकशी कमिटीचे काम सुरू झाले त्याबाबत प्रसिद्ध होणाऱ्या बातम्या, कमिटीकडे पाठविलेल्या सूचना, तज्ज्ञानी दिलेल्या साक्षी, इत्यादी गोष्टींचे आकलन होण्यास रोखे बाजाराची पूर्वपीठिका माहीत असणे अवश्यक आहे

प्रो. काळे ह्यांनी लिहिलेल्या

व्यापारी उलाढाली

ह्या पुस्तकात रोखे व भाग ह्याच्या उलाढालींचे व रोखे बाजारातील व्यवहाराचे सोपपत्तिक विवेचन करण्यात आले आहे ह्या कारणाने, सदर पुस्तक अत्यंत वाचनीय झाले आहे निश्चित व्याजाचे रोखे, सयुक्त भाडवलाच्या मंडळ्याचे भाग, व्यापारी मंडळ्या, रोखे बाजार, मालाचे बाजार, पैशाचा बाजार, इत्यादि प्रकारणे पुस्तकात आली आहेत सार्वजनिक कार्यकर्ते व चालू प्रभावे अभ्यासक ह्यांस हे पुस्तक मार्गदर्शक होणार आहे पृ. सं १४३, किं १ रु व्यवस्थापक-अर्थ ग्रन्थमाला, पुणे ४.

दि प्रेसिडेन्सी इंडस्ट्रियल बँक, लि

श्री न चिं केळकर ह्यांचे हस्ते बँकेचे उद्घाटन

दि प्रेसिडेन्सी इंडस्ट्रियल बँक लि चा उद्घाटन समारंभ ता ३१ जानेवारी रोजी श्री. न. चिं केळकर ह्यांचे हस्ते पार पडला समारंभास पुण्यातील अनेक प्रमुख गृहस्थ हजर होते. बँकेचे अध्यक्ष, श्री रा न अभ्यंकर, ह्यानीं सुरवातीस स्वागतपर भाषण करून प्रथम बँकेची पूर्वपीठिका निवेदन केली ते म्हणाले, "देशातील लहानमोठ्या नव्या व जुन्या उद्योगव्यास सुरवातीच अथवा चलाऊ भाडवलाचे रूपाने शक्य व योग्य ती आर्थिक मदत करण्याचा ह्या बँकेचा एक प्रमुख उद्देश आहे आपली पूर्वकालीन संपन्न स्थिति, सांप्रतची विपन्नावस्था, जनतेच्या विचाराचा ओष आणि तज्ञांचे अभिप्राय ह्या सर्वांचा साकल्ये विचार करता औद्योगिक बँकेची आपणास अत्यंत अवश्यकता आहे, हे स्पष्ट आहे तूर्त लहान लहान उद्योगव्यासाना मदत करून पुढे जस-जसा लोकश्रय मिळत जाईल त्या मानाने आम्ही आपले क्षेत्र व धोरण व्यापक करणार आहो ह्या रकमा गुतविताना योग्य ती काळजी व दक्षता चालक घेतील ठेवीदारातर्फे संचालक मंडळात एक डायरेक्टर घेण्याचे आम्ही ठरविले आहे असे करणारी आपची ही पहिली जॉइंट स्टॉक बँक असेल औद्योगिक बँकिंगच्या व्यवहारास सुरवातीस सामान्य बँकिंगची जोड दिली तरी शेअर आणि डिवेंचर भाडवळ व लांब मुदतीच्या ठेवी ह्याचाच विनियोग औद्योगिक स्वाल्याकडे करण्यात येईल कमी मुदतीच्या ठेवीचा तसा उपयोग करण्यात येणार नाही. औद्योगिक बँकेची आपणास तीव्र स्वरूपाची उणीव भासत होती, ती ही बँक काढून आम्ही दूर करण्याचा अल्पसा प्रयत्न करीत आहोत, तरी सर्वांनी आपली सहानुभूति, आश्रय व आशीर्वाद आम्हास द्यावा "

अध्यक्ष, श्री न. चिं. केळकर, ह्यानीं बँक उघडल्याचे जाहीर करून ता. १ फेब्रुवारीपासून कामास सुरवात होईल असे सांगितले. शेठ बालचंद हिराचंद ह्याच्या औद्योगिक निधीबाबतच्या प्रयत्नाचा त्यांनी उल्लेख केला, त्याचप्रमाणे पुणे सेंट्रल, मर्चेंट्स, इत्यादि बँकाच्या प्रगतीचीहि त्यांनी हकीकत सांगितली. मागील अनुभवाचा फायदा घेऊन नवीन बँकांनी चालावे, असे त्यांनी सुचविले व प्रेसिडेन्सी इंडस्ट्रियल बँकेस शुभ चिंतून आपले भाषण पुरे केले बँकेचे एक मॅनेजिंग डायरेक्टर, श्री. नि. ना. क्षीरसागर, ह्यांनी आभार मानले व अल्पोपाहारानंतर समारंभ पूर्ण झाला

जाहीर नोटीस.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र, लिमिटेड

बँकेची कचेरी ता ८ फेब्रुवारी १९३७ पासून हल्लीच्या जागेपासून (न्यू किताब बिल्डिंग) जवळच असलेल्या काका-कुवा मॅन्शन, दुसरा मजला, लक्ष्मीरोड, पुणे शहर, या ठिकाणी नेण्यात येईल.

ता. १-२-१९३७

-M. V. Gokhale,
मॅनेजर.

विमा कंपन्यांवरील नियंत्रण वाढणार

नवीन बिलाचा मसुदा

[विमा कंपन्यांचाचतऱ्या कायद्यात दुस्तुती करण्वापूर्वी त्याचावत पूर्व चौकशी करण्वाकरिता हिंदुस्थान सरकारने श्री सुशील सेन हाची नेमणूक केली होती श्री सेन हाच्या रिपोर्टाचा विचार करण्वाकरिता तज्ज्ञांची एक कमिटी गेल्या वर्षी नेमण्यात आली होती. हा रिपोर्ट व त्यावरील कमिटीचा अभिप्राय हाच्या अनुगेवानें सरकारने एक बिल तयार करून, असेंब्लीमध्ये ते गीतसर मांडलें आहे १९१२ सालातील दान वेगवेगळ्या कायद्यात धरून सध्या विमा कंपन्याचा कारभार चालू आहे आता नव्या एकाच कायद्यामध्ये हा दोहोंतील व्यवस्थेचा अतर्भाव करण्यात यावयाचा आहे असेंब्लीत सादर केलेल्या धिलामधील महत्वाच्या कलमाचा साराश बेधें दिला आहे]

(१) ब्रिटिश हिंदुस्थानात विम्याचें काम करणाऱ्या सर्व कंपन्यावर सरकारचे नियंत्रण प्रभावी होईल, अशी व्यवस्था करण्यात आली आहे.

(२) ह्या बाबतीत हिंदी कंपन्या आणि परदेशात स्थापन झालेल्या परतु शाखाचे अगर एजन्सीज्चे द्वारा हिंदुस्थानात काम करणाऱ्या विदेशी कंपन्या, ह्याचेबाबतीत भेद करण्यात आलेला नाही

(३) आयुर्विम्याचें काम करणाऱ्या कंपन्यास ह्यापुढें किमान ५० हजार रुपये सरकारात डिपॉझिट ठेवावे लागणार आहेत.

(४) कंपन्याच हिशेब योग्य रीतीने ठेवले जातात किवा नाही आणि व्यवस्था चोख आहे किवा नाही हें पहाण्याकरिता खुलासेवार माहिती पुरविण्याची कंपन्यावर जादा जबाबदारी टाकण्यात आली आहे

(५) विदेशी कंपन्यांनी पुरविलेली माहिती ताडून पहाता यावी ह्याकरिता त्यांनी आपल्या प्रमुख हिंदी कच्चेत्यातून हिशेब व कागदपत्रें तयार ठेवणें अवश्यक होणार आहे.

(६) पॉलिसीच्या रकमा कोणास यावयाच्या हें ठरावितांना अडचण आल्यास, त्या कोटीत भरण्यास कंपन्यास अधिकार मिळणार आहे

(७) विमा एजंटाना लायसेन्स घ्यावा लागेल रिवेटच्या पद्धतीस आळा बसणार आहे

(८) नव्या कायद्याची अमलबजावणी करण्याचें काम 'सुपरिटेण्डेंट ऑफ इन्शुरन्स' कडे देण्यात यावें व सरकारी अँक्चुअरीनेच ह्या हुद्याचें काम पहावें अशी योजना आहे

(९) प्रॉव्हिडेंड सोसायट्यांवरील नियंत्रण वाढणार अ हे सोसायट्यांच्या विमाविषयक योजनास अँक्चुअरीने समति दिलेली असावी आणि दर ठराविक मुदतीनंतर सोसायट्याच्या आर्थिक परिस्थितीची अँक्चुअरीमार्फत तपासणी व्हावी अशी व्यवस्था करण्यात येणार आहे

पोस्ट खात्याचे वाढतें काम

नाताळचे सुट्टीमध्ये पत्रे, तारा, टेलिफोन, इत्यादींची सख्या वाढते व त्याकरिता जादा माणसे कामावर घ्यावी लागतात ग्रेट ब्रिटनमध्ये गेल्या नाताळात अशी ८० हजार हंगामी माणसे कामावर ठेवावी लागली १९३१ सालापासून पोस्ट व तार खात्याचें नाताळातील काम वाढत आलें आहे, परतु गेल्या नाताळानें त्या बाबतीत रेकॉर्ड निर्माण केलें आहे. उद्योग-धंद्याची वाढ व आर्थिक चलती ह्यांचें हें निदर्शक आहे

हंस फिक्चर्सचा २ रा

अद्वितीय बोलफट

धर्मवीर

मिनवर्हा टॉकीजमध्ये पहा

लेखक : प्रि अत्रे

—भूमिका—

बाबूराव पेंढारकर,
रत्नप्रभा,विनायक,
इंदिरा वाडकर.

स्थापना १९२०

मुंबई सरकारने व कोल्हापूर सरकारने
प्रथम मान्य केलेले

जाधव टेलरिंग कॉलेज

नवीन वर्ग सुरू झाले नावें नोंदवा माहिती
मागवा [४९७ बु. ५ वा, पुणे २]UNEMPLOYMENT
NO MOREअखिल हिंदुस्थानांत पहिल्या
प्रतीचें सरकारमान्यझारापकर टेलरिंग
कॉलेजआप्पा वळवत चौक, पुणे २
[माहितीपत्रक मागवा]

S. B. JOSHI & Co.

ENGINEERS & CONTRACTORS

41 A, Bruce Street,
Bombay716 Sarlashiv Peth,
Poona City

POONA CIRCULATING LIBRARY

Deccan Gymkhana, POONA 4

Magazines & Books supplied in your own home. Over 100 different English Marathi, Hindi, Bengali, Gujarati, French & German journals to choose from

For particulars see or write to —

D. P. ATHALYE,
Proprietor

सहकारी चळवळ

सुबई प्रॉ को बँक लि. (शाखा शिरपूर)

३०-६-३६ अखेर ५३ सोसायट्या वरील शाखेस सामील होत्या. तीन सोसायट्यांचे सभासदाकडून मुळीच वसूल येणार नाही, म्हणून, व दोन सोसायट्याजवळ स्वतःचें पुरेसे भाडवळ होते म्हणून एकूण पाच सोसायट्यांनी बँकेकडून कर्जे घेतली नाहीत ४४ सोसायट्यास मिळून १ लक्ष २९ हजार रुपयांचे नवीन कर्ज देण्यांत आले. एकदर वसूल १ लक्ष ८९ हजार रुपये झाला वसुलाचें प्रमाण शेकडा ५४१ इतकें पडलें. सोसायट्यास कर्ज देताना, बँक त्याची रकम सोसायट्याचे चालू खात्यावर वर्ग करते आणि सोसायट्याचे चेक काढून कर्ज वांटतात. अशा प्रकारे चेकची पद्धत लोकप्रिय होत आहे शिरपूर शाखे-सालील सोसायट्याची वार्षिक साधारण सभा ८-९-३६ रोजी श्री. सौ. गिरिजाबाई केळकर ह्याचे अध्यक्षतेखाली भरली होती त्या आपल्या भाषणात म्हणाल्या, "सर्वांनी आपल्या सेवेमावाचा, आपल्या जमिनीचा अभिमान बाळगला पाहिजे. आपले शिक्षणाचा उपयोग आपली जमीन, आपलें घर व आपलें गाव सुधारण्याकडे केलो पाहिजे स्वच्छता ठेवली पाहिजे. तटे, भाडणें कमी करून कोर-कचेऱ्या शक्यतोवर टाळाव्या. कर्ज शक्यतोवर कमी काढावें कर्जफेड होईपर्यंत अन्नहि गोड वाटतां कामा नये हें सर्व नीट होण्यास प्रेमाची व सघशक्तीची गरज आहे याकरता निरनिराळ्या प्रकारच्या सहकारी संस्था काढल्या पाहिजेत अशा संस्थांच्या द्वारे आपण आपली स्वतःची व आपले शेतकरीवर्गाची सर्व प्रकारें उन्नति करून देशाचें भाग्य वाढवावें व आपला ससार सुखाचा करावा" बँकेतर्फे आभार मानताना, श्री रमणिकराय मेहता यांनी, स्त्रियांनी सहकारी चळवळीत प्रामुख्याने भाग घेतला तर त्याचा विशेष चांगला परिणाम होतो याबाबत आपला अनुभव सागून पुरुषाबरोबरच स्त्रियांनीहि यापुढे सहकारी चळवळीत भाग घ्यावा अशी विनंति केली

येथूर येथील सहकारी बातमीपत्र

येथूर सुपरवायझिंग यूनियनला सामील असलेल्या सर्व सेक्रेटरींचा रिकेशर क्लास ता. ६-१-३७ ते ता १३-१-३७ अखेर आठ दिवस सुरू राहून ता १७-१-३७ रोजी सेक्रेटरींची परीक्षा घेण्यात आली. क्लासचा समारोप समारंभ इसलामपूर कोर्टाचे सब जज मे खानसाहेब यांचे अध्यक्षतेखाली साजरा करण्यात आला समारंभास सुमारे २०० मंडळी हजर होती. सुरवातीस क्लासचा अहवाल वाचून दाखविण्यात आला, त्यावरून या क्लासात सर्व सेक्रेटरींनी शिक्षण घेतल्याचें व सोसायट्याशी संबंध असलेले सर्व विषयांचे शिक्षण देण्याची कमिटीने व्यवस्था केल्याचें दिसून आले.

यानंतर 'रिकेशर क्लासची जरूरी' या विषयावर इसलामपूर भागाचे बँक एजट श्री मोकाशी, सुपरवायझर श्री कुलकर्णी व माजी सुपरवायझर श्री. हेरवाडे यांची भाषणे झाली शिक्षण घेतलेल्या तीन सेक्रेटरींनी क्लासपासून मिळालेला फायदा या विषयावर भाषणे केली. यानंतर श्री विचारे, प्रेसिडेंट इन्स्टिट्यूट सातारा जि शाखा, यांनी सभासदाना पोस्टल सर्व्हिस या नवीन पद्धतीने शिक्षण देणेचे योजनेबद्दल सक्थील वाचून दाखविलें शेवटी अध्यक्ष-साहेबांनी विद्यार्थ्यास उपदेशपर असे भाषण केले.

पायोनियर डाइंग हाऊस पुणे,

रंगीत कापडाचे व चिटाचे व्यापारी

एरोप्राफ मिटींग, सडीकाम, पक्क्या रंगाचे छापकामाचा व रंगविण्याचा कारखाना

भिकारदास मारुतीरोड, 'दुतेवाडी' ६२१ सदाशिव पेठ

मुलांचा खाऊ

म्हणजे सर्व प्रकारचे पेपरमिट, लेमन झूज, मिल्क टॉफी, वगैरे

भावाचें माहितीपत्रक मागवा

भारत इंडस्ट्रियल वर्क्स, ८१३ सदाशिव, पुणे २.

संजीवन हेअर टॉनिक

दारुणा, केंस गळणें व टक्कल

ह्यावर अनुभविक उपाय

संजीवन मॅन्युफॅक्चरिंग कं., अहमदाबाद

CONFIDENCE

is a worth-while asset in business building
The success that has attained Hindusthan's efforts to serve the public has its origin in public confidence, its

YEARS OF

Efficient Management, Fair Dealings,
Prompt Settlement of Claims, Liberal
Terms, Enterprize, Judicious, Reserves,
Sound Investments, Huge Assets and
Useful Service

HAS CREATED

PUBLIC CONFIDENCE.

The following figures will convince you

NEW BUSINESS

This year 1934-35

Exceeds

2 CRORES & 50 LAKHS

BONUS

PER THOUSAND PER YEAR

On Endowment Rs 23 | On Whole Life Rs. 20

HINDUSTHAN

Co-operative Insurance Society, Ltd.

(ESTD 1907)

Branches Bombay, Madras, Delhi, Patna, Lahore,
Lucknow, Dacca

Offices throughout India & the East

S. C. MAJUMDAR, N. SARKAR,
MANAGER Bombay Branch | General Manager
POONA OFFICE — 180, Budhwar Peth.

दुधाचा रतीब वाढवा

इंग्लंडांतील अनुभव: हिंदुस्थानांतील प्रयत्न

मनुष्याच्या आहारामधील दुधाचें महत्त्व आता सर्वांस मान्य झालें असलें, तरी लोकांच्या पिण्यात जेवढें दूध यावयास पाहिजे तितकें तें येत नाहीं, ही गोष्ट निर्विवाद आहे ह्याचें कारण, पहिली गोष्ट म्हणजे दुधाची महर्गता दूध पिणें परवडत नाहीं अशीच वस्तुस्थिति सर्वत्र आढळून येते तथापि ज्यास दुधावर जास्त खर्च करणें शक्य आहे, असे लोकहि दुधात काटकसर करताना दिसतात दूध प्याल्यानें प्रकृति सुधारते आणि रोगास हटविण्याचें सामर्थ्य वाढतें, ह्या गोष्टींचा अनुभव इंग्लंडमधील कारखानदारांनीं उत्पादक कार्याकडे कसा लावला, ह्याची हकीकत मनोरंजक व उद्बोधक आहे

कचेऱ्यात काम करणारे कारकून वरचेवर आजारी पडतात आणि त्यामुळें मालकाचें काम वक्तशीर होत नाहीं. आजारी कारकुनांच्या कामाचा भार इतरावर पडतो व अशा रीतीनें सर्वांचीच कार्यक्षमता कमी होते लिंक्हरपूल येथील एका कचेरीमधील स्त्री-टाइपिस्टांस मधल्या सुट्टीत चहाचे येवजीं दूध पिण्यास प्रवृत्त करण्याचा १९३२ सालीं प्रथम प्रयत्न करण्यात आला आणि आता सुमारे ५० टाइपिस्ट दुग्धपान नियमितपणें करू लागल्या आहेत. गैरहजेरीमुळें होणाऱ्या खाड्याचें प्रमाण ५३ टक्क्यावरून २३ टक्क्यावर आलें आणि आजारीपणाचें प्रमाणहि उतरलें.

पीक, फीन आणि कंपनीच्या बिस्किटांचे कारखान्यातहि दुग्धपानाचा प्रचार यशस्वी झाला आहे. १४ व्या वर्षीं शाळा सोडून कारखान्यात दाखल झालेल्या मुलास श्रमाची सवय नसते, आणि कामाच्या ताणाचा दुष्परिणाम त्याचे प्रकृतीवर दिसू लागतो. तीं मुलें १६ वर्षांचीं होईपर्यंत कारखान्यात त्यास दूध पिण्यास सवलती देण्यात येतात आणि दुधाची निम्मी किंमत कारखाना सोसतो नवीन दाखल झालेल्या उमेदवारास कारखानी वातावरणाची संवय होईपर्यंतच्या मधल्या काळात जरूर तें पोषक पेय त्यास देणें कारखान्याच्या दृष्टीनें हितावह असतें, हें सांगायलास नकोच. त्यामुळें उमेदवाराची बुद्धि तल्लख रहाते, सांगितलेल्या गोष्टी त्यांस लवकर समजतात आणि थकवा न येता ते हुशारीनें कामें करू शकतात

प्रकृति सुधारून कार्यक्षमता वाढविणाऱ्या ह्या पेयाचा आपल्या नोकरवर्गांत प्रसार करण्यास कारखानदार पुढें येत आहेत, ह्यावरून त्याचा कनवाळूपणा दिसून येतो, असें मुळींच नाहीं. नोकरास दुग्धप्रवृत्त करणें त्यास किफायतशीर पडतें, हें सदरहु प्रचाराच्या मुळाशीं आहे तें काहीहि असो, दुधाची उपयुक्तता मात्र त्यानें सिद्ध झाली आहे. स्वस्त व स्वच्छ दुधाचें उत्पादन व त्याचा खप वाढविणें हें जरी व्यक्तीच्या हातीं नसलें, तरी प्रत्येकास आपल्या कुटुंबाचें अंदाजपत्रकास सोडस्कर पडेल त्या मानानें दुधाचा रतीब वाढवता येणें शक्य आहे. मुंबई शहरांत सहकारी तत्त्वावर दुधाचें उत्पादन आणि विक्री करण्याच्या श्री आठल्ये ह्याच्या योजनेची माहिती आम्हीं आमच्या ता. २० जानेवारीच्या अंकात दिलेली आहेच अशा तऱ्हेच्या योजना सर्व मोठ्या शहरातून आखल्या जाणें इष्ट आहे म्हशींचे गोठे शहरांत असावेत कीं ते बाहेर असावेत, ह्या प्रश्नावर मागे मुंबई कॉर्पोरेशनमध्ये चर्चा झाली होती. शहरांतील गोठ्यावर म्युनिसिपालिटीच्या

आरोग्यखात्याची देखरेख राहू शकते, ह्या मुद्यावर हे गोठे शहर-हद्दींत असण्यास हरकत नाहीं, असा कॉर्पोरेशननें निर्णय दिला होता इंडियन कौन्सिल ऑफ अग्रिकल्चरल रिसर्चच्या सल्लागार-बोर्डांनं हा प्रश्न आतां हातीं घेतला आहे हिंदुस्थानचे व्हाइसरॉय, लॉर्ड लिन्लिथगो, ह्यांनीं दुग्धप्राशनाचा पुरस्कार केलेला आहे, तथापि दूध स्वच्छ परंतु स्वस्त मिळाल्याखेरीज ह्या प्रचारास विशेष यश येणें कठिण आहे ह्या दृष्टीनें सदरहु प्रश्नाचा विचार करावा लागेल ह्या अत्यंत महत्त्वाच्या गोष्टीसबधीं मतभेदास जागा नाहीं, सबब दुग्धप्राशनाचे मोहिमेस सर्वांनीं सहाय करणें इष्ट आहे

हिंदी रेल्वेजसंबंधी ताजा अहवाल

हिंदुस्थानातील सरकारी मालकीच्या रेल्वेजसंबंधातील रेल्वे बोर्डाचा ३१ मार्च १९३६ अखेर संपलेल्या वर्षाचा रिपोर्ट नुक-ताच प्रसिद्ध झाला आहे १९३५-३६ सालीं रेल्वे बजेटात २३ रुपयांची तूट येईल असा अंदाज सुरुवातीस करण्यात आला होता सालअखेर ही तूट ४३ कोटींवर जाईल, अशी अपेक्षा होती. तथापि, ३ कोटी ९९ लक्ष रुपयांचीच तूट आल्याचें आता आढळून आलें आहे १९३४-३५ सालीं आलेल्या तुटीपेक्षा हा आकडा १ कोटी ७ लक्षांनीं लहान आहे, म्हणजे रेल्वेजची परिस्थिति ज्यास्त न बिघडता सुधारणेच्या मार्गावर आहे, असें म्हणता येईल.

रेल्वेजच्या एकूण १०४ कोटी रुपये उत्पनापैकी ६५ कोटी रुपये मालाच्या वहातुकीपासून मिळाले, उतारूच्या भाड्याची ३१ कोटी रुपये मिळकत झाली आणि पार्सलें-लगेज इत्यादींचे ८ कोटी रुपये मिळाले हिंदुस्थानातील रेल्वेजच्या रस्त्याची एकूण लांबी ४३,२१८ मैल आहे, त्यापैकी ३१,७८३ मैलांचे रस्ते सरकारी मालकीचे आहेत आणि त्यामध्ये ७ अब्ज ८९ कोटी रुपयांचें भाडवळ गुंतलेलें आहे. अहवालाचे सालीं सरकारनें आपल्या रेल्वेजवर भाडवळी स्वरूपाचा २३ कोटींचा खर्च केला.

हिंदुस्थानातील सर्व रेल्वेजवर मिळून ७ लक्ष १२ हजार मणें कामावर आहेत अहवालाचे वर्षीं सरकारी रेल्वेजवरील वरिष्ठ अधिकाऱ्यांच्या केलेल्या ३२ नेमणुकापैकी २९ नेमणुका हिंदवासीयांच्या वाट्यास आल्या

अहवालाचे वर्षीं हिंदी रेल्वेजवर १०,९५० लोकांस इजा झाली आणि ३,१०९ लोक अपघातांत मरण पावले.

सरकारी अधिकाऱ्यांस स्वदेशच्या सफरीकरितां

१९ लक्ष रुपये

हिंदुस्थानातील सिव्हिल सर्व्हिसमधील अधिकाऱ्यांची भरती, त्यांचे पगार, त्यांची आर्थिक परिस्थिति, इत्यादींसबधीं चौकशी करून रिपोर्ट करण्याकरिता लॉर्ड ली ह्याच्या अध्यक्षतेसाली १९२३ सालीं एक रॉयल कमिशन नेमण्यात आलें होतें. ह्या कमिशनच्या शिफारसीप्रमाणें युरोपियन अधिकाऱ्यास, त्याच्या नोकरीचे मुदतीमध्ये सरकारी खर्चांनीं स्वदेशाच्या चार सेपा करता येतात, आणि त्याच्या पत्नीसहि तितक्याच वेळां सफर करता येते प्रत्येक मुलामागें एका वेळचें भाडें मिळतें. नोकरावर असताना अधिकारी मरण पावल्यास त्याच्या कुटुंबास स्वदेशी जाण्याकरितां लागणारा खर्च सरकार देतें अशा रीतीनें याव्या लागणाऱ्या भाड्याची रक्कम १९३५-३६ सालीं सुमारे १९ लक्ष रुपये भरली. ह्यापैकी सिव्हिल सर्व्हिटाकरितां १३ लक्ष रुपये खर्ची पडले, रेल्वेतील अधिकाऱ्यांच्या भाड्यास ५३ लक्ष रुपये लागले व लष्करी सात्याच्या अधिकाऱ्यांचे वाटणीस ५० हजार रुपये आले.

रिझर्व्ह बँकेची गेल्या वर्षातील कामगिरी

[५३ लक्ष रुपये नफा-बँक नोटा-जोडलेल्या बँकाचे शाखांत वाढ-शेतीच्या धंद्याची उपेक्षा]

हिंदी रिझर्व्ह बँकेस-३१ डिसेंबर १९३६ अखेर संपलेल्या वर्षी एकूण ५३३ लक्ष रुपये नफा झाला. त्यापैकी भागीदारास द ३३ टक्के दराने डिव्हिडंड देण्यास १७३ लक्ष रुपये लागतील पाच टक्क्यांची डिव्हिडंडची कमाल मर्यादा कायद्यानेच निश्चित केलेली असून, या मर्यादेच्या आत किती टक्के दराने फायदा वाटला जाईल, हे भाग विक्रीस निघण्याचे वेळीं मॅनेजर जनरल इन-कौन्सिलने जाहीर करावयाचे होते त्याप्रमाणे, मार्च १९३५ मध्ये ३३ टक्के हा दर ठरविण्यात आला

रिझर्व्ह बँकेच्या स्थापनेनंतर नोटा काढण्याचा अधिकार सरकारकडे राहिलेला नाही बँकेचा तो एकमेवाद्वितीय अधिकार आहे स्वतःच्या नोटा काढण्याची तयारी पुरी होईपर्यंत, हिंदुस्थान सरकारच्या करन्सी नोटाच प्रचलित रहावयाच्या आहेत. बादशहा आठवे एडवर्ड ह्याच्या राज्यत्यागामुळे बँक-नोटा काढण्यास विलंब होत आहे नवीन बादशहांचा मुखवटा बँक नोटावर ह्यापुढे दिसेल.

रिझर्व्ह बँकेस जोडलेल्या (शेड्यूल्ड) बँकाच्या शाखांची संख्या १९३६ अखेर १०५ नीं वाढवून ती ८२८ झाली ही वाढ इष्ट व योग्य आहेच, परंतु ह्यापक्षांही ज्यास्त शाखा स्थापन होण्यास जागा आहे

रिझर्व्ह बँकेस जोडलेल्या बँकांचा विशिष्ट दर्जा नव्या कंपनी कायद्याने मान्य केला आहे रिझर्व्हमध्ये टाकावयाच्या रकमासबधी व इतर काही निर्बंध ह्या जोडलेल्या बँकास लागू नाहीत रिझर्व्ह बँकेच्या देखरेखीखाली त्या बँकांचा व्यवहार व्यवस्थित चालेलच हा अर्थ सदरहु सवलतीमध्ये अभिप्रेत आहे

शेतीच्या धंद्याची व खेडेगावी व्यवसायाची पैशाची सोय पहाण्याचे संबधातील रिझर्व्ह बँकेचे प्रयत्न विशेष नेटाने चाललेले दिसत नाहीत त्या बाबत रिझर्व्ह बँकेचा रिपोर्ट कसा अस-यानकारक आहे, ह्याची चर्चा 'अर्थ' मधील लेखमालेत चालू आहे तीवरून रिझर्व्ह बँक व शेतीचा धंदा ह्यासबधीच्या प्रश्नाची यथार्थ कल्पना येईल

पेट्रोल पुरविणारी नवी कंपनी

अमेरिकेतील कॅलिफोर्निया टेक्सस ऑइल कंपनी आज कित्येक वर्षे हिंदुस्थानात इजनाची तेल पुरविण्याचा धंदा करीत आहे इराणच्या आखातामधील बेहरीन बेटातील तेलाच्या खाणींतून रॉकेल, पेट्रोल, इत्यादि पदार्थ काढून त्याचा हिंदुस्थानात प्रसार करण्याचे सदरहु कंपनीने आता ठरवले आहे तेल शुद्ध करण्याकरिता तीन कोटी रुपयांची यंत्रसामग्री बसविण्यात आली असून ५ हजार लोक आज तेथे कामावर आहेत सहा महिन्यांचे अवधीत कंपनीचा माल हिंदुस्थानात दाखल होईल. तोपर्यंत, विक्रीच्या व्यवस्थेची सघटना पुरी होईल मुंबई, कलकत्ता, मद्रास व कराची ही कंपनीच्या पुरवठ्याची केंद्रे होतील व कंपनीची मुख्य कचेरी मुंबई येथे राहिल बेहरीनची बेटे हिंदुस्थानाचे इतक्या नजीक असताना, ह्या देशाच्या बाजारात आपणास योग्य स्थान मिळणे इष्ट व स्वाभाविक आहे, असे उद्गार कंपनीच्या अध्यक्षांनी नुकतेच काढले कंपनीच्या नव्या पुरवठ्यामुळे स्पर्धा उत्पन्न होऊन पेट्रोल व रॉकेल स्वस्त होण्याचा संभव आहे काय, ह्यासबधी लोकांत तर्क चालू आहेत

धी सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया लि.

कडून

हिंदुस्थानांतील प्रजेच्या हितासाठी अनेक नाविन्यपूर्ण उत्कृष्ट योजना.

होम सेव्हिंग खाते सोने विक्री खाते
५ तोळे व १० तोळे लगडी

चालू खाते सेफ डिपॉझिट व्हॉल्ट खाते विमा खाते

त्रैवार्षिक कॅश सर्टिफिकेट एक्झिच्यूटर आणि
खाते ट्रस्टी खाते

सविस्तर माहितीकरिता पत्रव्यवहार करा:-

स्वदेशप्रेमी लोकांनी स्वदेशी संस्थेला उत्तेजन देणे हे त्यांचे कर्तव्य आहे जनतेची सेवा करणे हेच आमचे ध्येय आहे वरील स्वदेशी संस्थे-कडून मिळणाऱ्या फायद्याचा अनुभव प्रत्येकाने घ्यावा

सो. न. पोचखानवाला,
मॅनेजिंग डायरेक्टर.

वेस्टर्न इंडिया

लाइफ इन्शुरन्स कंपनी लि.

स्थापना स. १९१३. मुख्य कचेरी-सातारा.

संपूर्ण स्वदेशी, अत्यंत सुदृढ, माफक हप्त्याची
पहिली व पहिल्या प्रतीची महाराष्ट्रीय
विमासंस्था

बोनस { हयातीतील रु. ६०
त्रैवार्षिक {
दरहजारी { हयातीनंतरचे रु. ७५

१९३५ मधील नवे काम ५१,३०,०४२ रु.

एकूण चालू काम २,७०,००,००० रु अधिक

एकूण जिंदगी ७१,७१,०९३ रु.

लाइफ फंड ६०,४२,८७३ रु.

एजन्सी व इतर माहितीसाठी पत्रव्यवहार करा.

महिंद्रकर बटर्स ह्यांचे

गिरगांव, मुंबई

थंडी-

करतां

देशी सिनेमाचा धंदा

मोशन पिक्चर सोसायटीचे अध्यक्ष सर फिरोज सेठना व ऑल इंडिया मोशन पिक्चर कन्व्हेन्शनचे अध्यक्ष शेठ चिमणलाल देसाई ह्यांनी मध्यवर्ती कायदे मंडळातील मुंबई इलाख्याच्या प्रतिनिधींस गेल्या आठवड्यात एक मेजवानी दिली त्यावेळीं अनेक नामांकित अधिकारी व पुढारी हजर होते आपल्या भाषणात सर फिरोज सेठना म्हणाले, “ १९३०-३५ ह्या मुदतीत मुंबई शहरात एकूण ७०२ चित्रपट तयार करण्यात आले, त्यापैकी ४२३ बोलपट होते १९३४ नंतर एकही मूकपट करण्यात आलेला नाही सबंध हिंदुस्थानात मिळून ६७४ सिनेमागृहे आहेत त्यापैकी ३०४ गृहांत फक्त देशी फिल्म्स दाखविण्यात येतात, १५७ मध्ये फक्त इंग्रजी फिल्म्स दाखवितात आणि उरलेल्या २१३ थिएटरातून दोन्ही प्रकारच्या फिल्म्स आणतात एक चांगला बोलपट तयार करण्यास हिंदुस्थानात ७५ ते ९० हजार रुपये खर्च येतो ह्या यथात सुमारे ११३ कोटी रुपये भाडविलेले असून २५ हजार लोकास काम मिळते ”

शेठ चिमणलाल हे आपल्या भाषणात म्हणाले, “ हिंदी सिनेमाचे वयास स्वस्त भाडविलेले पुरविणाराची आज अत्यंत आवश्यकता आहे हिंदी भाडविलेले पुढे न आल्यास परदेशी भाडविलेले ह्या धंद्यास सहाय्य करण्याकरिता धाऊन येईल व देशी धंद्याची हंडसाळ केल्याचा आणखी एक दाखला निर्माण होईल ”

राष्ट्रीय संस्कृति आणि शिक्षण

प्रत्येक देशातली शिक्षणपद्धति तेथील संस्कृतीस पोषक व व्यवहारज्ञान देणारी अशी असावी ह्या गोष्टीची जाणीव इंग्लंडमध्ये वसाहतीतल्या शाळाच्या बाबतीत आताच होऊ लागली आहे ब्रिटिश संस्कृति व ब्रिटिश भाषा ह्यांचे वर्चस्व साम्राज्यातील इतर देशात स्थानिक संस्कृति व परिस्थिति ह्यावर लादणें चुकीचें आहे असे उद्गार, ब्रिटिश वसाहत-मंत्री, मि. ऑर्मस्वी गोअर, ह्यांनी लंडनमध्ये भरलेल्या एका शिक्षणपरिषदेत काढले हिंदुस्थानात देशी भाषास शिक्षणक्रमात योग्य स्थान मिळण्यास किती काल लोटावा लागला आहे आणि हिंदी संस्कृतीचे रक्षण होण्याची आवश्यकता आमच्या शिक्षणपद्धतीत कितीशी लक्षात घेतली जाते, हें येथें विचार करण्यासारखें आहे जगाचा इतिहास व भौतिक गाळे ह्यांचे शिक्षण अगत्याचें आहे, पण त्याबरोबरच राष्ट्रीय स्थानिक परंपरा व संस्कृति ह्यांच्या रक्षणाची व्यवस्था शाळा व कॉलेजे ह्यांचेमध्ये झाली पाहिजे असे मि. ऑर्मस्वी गोअर ह्यांनी बोलून दाखविले स्त्री-शिक्षकाच्या परिषदेत एका ब्रिटिश शिक्षकीणबाईने हिंदुस्थानातला आपला अनुभव निवेदन केला त्या म्हणाल्या की, चांगला नवरा मिळवा म्हणून मुली चांगल्या उच्च परीक्षास व इंग्लंडमधील परीक्षास बसतात, व उर्दू, अरेबिक आणि पर्शियनमध्ये पास होतात. इंग्लंडच्या इतिहासास मुली कटाक्षत असल्याने त्याच्याऐवजी हिंदुस्थानचा इतिहास शिकवावा अशी शिक्षकीणबाईची सूचना आहे !

निवडक बाजारभाव

सरकारी कर्जरोखे

बँक रेट (२८ नोव्हेंबर १९३५ पासून)	३%
१% करमाफ लोन (१९४५-५५) ...	११९-६
१% (१९३९-४४) लोन	१०७-१०
४३% लाब मुदत (१९५५-६०) ...	११८-८
४% १९६०-७०	११३-०
४% १९४३	११०-०
३३% बिनमुदत	९६-१०
३३% १९४७-५०	१०५-८
२३% १९४८-५२	९९-१२

निमसरकारी रोखे

४% पोर्ट ट्रस्ट (बिगर गॅरंटी व लाब मुदत)	१०९-८
४% मुंबई म्युनिसिपल (लाब मुदत) ...	१०९-८
४% मुंबई सिटी इन्व्हेस्टमेंट ट्रस्ट बॉन्ड (७०वर्षे मुदत)	१०८-८
४% म्हैसूर कर्ज (१९५३-६३) ...	१११-४
५% म्हैसूर (१९५५)	१२५-०

मंडळ्याचे भाग

बँका

बँक ऑफ इंडिया (भाग १०० चा, पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	१३९-०
बँक ऑफ बडोदा (१०० पैकी ५० रु. भरले व १०% डिव्हिडंड)	११८-०
सेंट्रल बँक ऑफ इंडिया (५० पैकी २५ रु. भरले व ६% डिव्हि)	३५-८
स्पीरिअल बँक (५०० रु. १२% डिव्हि.)	१५३७-८
रिशर्व्ह बँक (१०० रु)	१३५-८

रेल्वेज

श्रीह-बारामती (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ४३%)	१०५-०
गाचोरा-जामनेर (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ४३%)	९७-०
अहमदाबाद-प्रातज (५०० रु. चा भाग, डिव्हि. १०)	९२०-०

बीज

बंबी ट्रॅव्हे (ऑर्डिं भाग ५० रु. डिव्हि. १३%)	१५०-१०
कराची (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ९%)	२६५-०
पुणे इलेक्ट्रिक (१०० रु. चा भाग, डिव्हि. ९%)	२६८-१२
ग्राटा पॉवर (१,००० रु. ऑर्डिं डिव्हि. ६३%)	१५६२-८
ग्राटा पॉवर (१,००० रु. प्रेफरन्स, डिव्हि. ७३%)	१६०२-८

इतर

ग्राटा आयर्न (१५० रु. प. प्रेफरन्स डिव्हि. ६%)	१९७-८
ग्राटा आयर्न (१०० रु. डु. प्रेफरन्स, २२ रु. ८ आ)	१७७-४
ग्राटा आयर्न (७५ रु. ऑर्डिं.)	२९५-८
ग्राटा आयर्न (३० रु. डिफर्ड)	१२९५-०

सोन-चांदी

सोन (मिंट) प्रत्येक तोळ्यास	३५-२-६
चांदी (मिंट) प्रत्येक १०० तोळ्यास	५०-३-०

किंमत

ओव्हरकोट खरेदी करा

रु. १२॥

बुधवार चौक, पुणे

DECCAN BOOK STALL

Booksellers, Publishers & Subscription Agents
Fergusson College Road, Poona No 4

- (1) We stock and supply Educational books, General books & Library books
- (2) We supply Government of Bombay and Government of India publications
- (3) We receive Subscriptions to Indian and Foreign periodicals
- (4) We procure any book published anywhere and supply it at publisher's price

The Co-operators' Book Depot.

9, BAKEHOUSE LANE,
FORT, BOMBAY.

The Only Book Depot of its Kind in India.

Specialising in

Books on Economics, Co-operation, Banking and Finance, Accountancy and Auditing, Commerce, Business Organisation, Rural Reconstruction and allied Subjects

Books on all Subjects and of all Publishers in India, England and America are readily supplied at the published Prices

“ दुसरें मूल्यमापन जाहीर झालें ”

स्थापनेपासूनच भागीदाराना ६ टक्के फायदा व विमोदारास वाढता नफा वांटून
जुन्या व स्थिर झालेल्या कंपन्यास कठीण असें अपूर्व यश संपादन केलेली
पहिलीच महाराष्ट्रीय विमा कंपनी.-

कॉमनवेल्थ विमा कंपनी लि., पुणे.

अध्यक्ष-श्री न. चिं. केळकर, संचालक, केसरी
हयातींतील विम्यास } दुसऱ्या मूल्यमापनात वाढलेला { हयातीनंतर विम्यास
३७॥ रु. } दर हजारी त्रैवार्षिक नफा { ४५ रु.
जास्त माहितीकरिता समक्ष भेटा अगर लिहा.
मॅनेजिंग एजन्ट्स.

“ अर्थ ” ग्रन्थमाला

व्यापार, उद्योगधंदे, शेती, सह-
कार, बँकिंग इत्यादि विषयावरील
सोपी व व्यावहारिक उपयुक्ततेची
पुस्तके

- १ बँका आणि त्यांचे व्यवहार
- २ रिझर्व्ह बँक
- ३ व्यापारी उलाढाली

वरील प्रत्येक पुस्तक लोकप्रिय
झाले आहे.

किं. १ रु (ट. स. निराळा)
व्यवस्थापक, 'अर्थ' ग्रन्थमाला,
पुणे *

दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनी, लिमिटेड.

रे पेपर मिल, मुंबवा, पुणे पदमजी पेपर मिल, मुंबई.

पूर्वी आम्हांस लागणारा सर्व कागद आम्ही आपल्या वेशातच तयार करित होतो, आणि
महाराष्ट्रातील कागदाचा घटा सुप्रसिद्ध होता

सध्याच्या यांत्रिक युगात, कागदाचे प्रकार आणि त्यांस असलेली मागणी विलक्षण वाढली असतां
आम्ही पूर्ण स्वदेशी कागदच कां वापरून नये आणि आम्हांस सर्व स्वदेशी कागद कां पुरवतां येऊं नये !

ह्या प्रश्नांस, दि डेक्कन पेपर मिल्स कंपनीने, अनेक प्रकारांचा व प्रतींचा कागद आपल्या
कार्यक्षम कारखान्यांत तयार करून समाधानकारक उत्तर दिलें आहे.

तुम्हांस कसलाहि कागद पाहिजे असो, त्यासंबंधानें खालील पर्यावर
चौकशी करून तो कागद घ्या.

८१५-१६ भवानी पेठ, पुणे.

अहमदाबाद हाऊस, बॅलर्ड एस्टेट, मुंबई.